

สำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์

ผลผลิต สมรรถภาพการเจริญเติบโต ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ และสมรรถภาพทางการสืบพันธุ์ของไก่ดำนครไทย

กิจกรรมหลัก สมรรถภาพการผลิต และสมรรถภาพการสืบพันธุ์ไก่ดำนครไทย

1. หลักการและเหตุผล

ไก่ดำนครไทย เป็นไก่พื้นเมืองประจำถิ่นของจังหวัดพิษณุโลก มีลักษณะพิเศษคือมีผิวหนังดำ ปากดำ ลิ้นดำ หงอนดำ เนื้อดำ กระดูกดำ แข้งขาดำ และเครื่องในดำ มีการเลี้ยงกระจายอยู่ในทุกตำบล ของอำเภอนครไทย และที่เลี้ยงกันมากได้แก่ตำบลห้วยเอี้ย อำเภอนครไทย จากการบอกกล่าวของชาวบ้านพบว่าการเลี้ยงไก่ดำมามากกว่า 50 ปี นอกจากนี้ยังมีกลุ่มวิสาหกิจชุมชน สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดพิษณุโลก ได้ทำการส่งเสริมเลี้ยงไก่ดำกระจายอยู่ทั่วไปในเขตจังหวัดพิษณุโลก เช่น อำเภอนครไทย อำเภอชาติตระการ อำเภอพรหมพิราม ซึ่งพื้นที่เหล่านี้มีภูมิประเทศเป็นพื้นที่สูง ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์พิษณุโลก ได้ดำเนินการตามโครงการฟาร์มเครือข่ายการเลี้ยงสัตว์พันธุ์ดีของกรมปศุสัตว์ชนิดไก่ดำ มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 เป็นต้นมา โดยมีที่ตั้งของฟาร์มอยู่ในพื้นที่หมู่ที่ 6 ตำบลห้วยเอี้ย อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก เป็นฟาร์มไก่ดำที่มีขนาดใหญ่ เลี้ยงไก่ดำแม่พันธุ์ 500-600 แม่ ผลิตไก่ดำจำหน่ายปีละ 30,000-40,000 ตัว ในการดำเนินการศูนย์ฯพิษณุโลก ร่วมกับเครือข่ายฯ ทำการคัดเลือกพันธุ์ไก่ดำถึงชั่วอายุที่ 8 แล้ว โดยคัดเลือกลักษณะภายนอกเพศผู้ให้มีขนสร้อยคอ สร้อยหลัง สร้อยปีกสีแดงแถมเหลือง ขนใต้คอ ใต้ท้อง และโคนขา สีแดง แถมเหลืองแถมดำ หางดำแถมน้ำตาล น้ำหนักไม่น้อยกว่า 2.5 กิโลกรัม เพศเมียมีสีขนเหลืองทอง หรือสีดำสร้อยทอง มีน้ำหนักมากกว่า 1.8 กิโลกรัม ทั้งเพศผู้ และเพศเมียมีลักษณะสีดำทั้ง 8 ประการ นอกจากจะมีสีดำทั้ง 8 ประการแล้ว ผู้บริโภคส่วนใหญ่มีความเชื่อว่าเมื่อบริโภคไก่ดำแล้วจะช่วยบำรุงร่างกาย ช่วยส่งเสริมสมรรถภาพต่าง ๆ ในร่างกายให้ดีขึ้น โดยเฉพาะสมรรถภาพทางเพศ และความเป็นสีดำจะมีสารต่อต้านอนุมูลอิสระ จึงทำให้ไก่ดำมีราคาสูงกว่าไก่พื้นเมืองทั่ว ๆ ไป 1.5-2 เท่า ปัจจุบันผลผลิตของฟาร์มไม่เพียงพอกับความต้องการของตลาด ซึ่งตลาดมีอยู่ทั่วไปทุกภูมิภาคของประเทศ รวมทั้งประเทศเพื่อนบ้าน เช่น สาธารณประชาธิปไตยประชาชนลาว กัมพูชา เวียดนาม และจีน ความต้องการมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง การใช้ประโยชน์ของไก่ดำมีกลุ่มเป้าหมายสำหรับเกษตรกรรายย่อย เลี้ยงเพื่อบริโภคในครัวเรือน สร้างมูลค่าเพิ่ม เป็นการสร้างความมั่นคงทางอาหาร (food security) เมื่อมีผลผลิตเหลือจากการบริโภคก็จะจำหน่ายเป็นรายได้ของครอบครัวต่อไป และเป็นอาหารที่นิยมใช้ในเทศกาล ประเพณี และวัฒนธรรมที่สำคัญในท้องถิ่นในอำเภอนครไทย อำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ และทางภาคเหนือของประเทศไทย มีงานเทศกาลสำคัญในรอบปีคืองานปีใหม่ของชาวเขาเผ่าม้ง ดังนั้นศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์พิษณุโลก และคณะผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะ

ทำการศึกษาสมรรถภาพการเจริญเติบโตและผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ และสมรรถภาพทางการสืบพันธุ์ของไก่ดำนครไทย เช่น น้ำหนักเมื่อแรกเกิด ประสิทธิภาพการเปลี่ยนอาหาร อัตราการเจริญเติบโต น้ำหนักเมื่อขุนส่งตลาด ต้นทุนเมื่อขุนส่งตลาด อายุให้ไข่ฟองแรก การให้ไข่/แม่/ปี เปอร์เซ็นต์ไข่เข้าฟัก เปอร์เซ็นต์ลูกไก่ฟักออก เป็นทางเลือกหนึ่งของเกษตรกรและผู้สนใจทั่วไป

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาให้ได้สมรรถภาพการเจริญเติบโตระยะขุนของไก่ดำนครไทย
2. เพื่อศึกษาทางสมรรถภาพทางการสืบพันธุ์ของไก่ดำนครไทย

3. ผลผลิต (Output) ระดับกิจกรรมของโครงการ

- ด้านผลผลิต (output) ทราบสมรรถภาพการเจริญเติบโตของไก่ดำระยะขุน ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจระยะขุน ทราบสมรรถภาพการสืบพันธุ์ การเลี้ยงไก่ดำทั้งระบบ เช่นระบบการเลี้ยง ระบบการผลิต และระบบการตลาด

4. ผลลัพธ์ (Outcome)

มีคนเลี้ยงไก่ดำมากขึ้น โดยเฉพาะเกษตรกรพื้นที่สูง เป็นการกระจายแหล่งอาหารโปรตีน สู่ชนบทมากขึ้น ผู้เลี้ยงไก่ดำมีรายได้จากการเลี้ยงไก่ดำมากขึ้น ได้รับการปรับปรุงและด้านปริมาณและคุณภาพ

5. ตัวชี้วัดความสำเร็จ (KPI)

ได้สัตว์พันธุ์พันธุ์ใหม่ ทั้งปริมาณและคุณภาพ

6. ขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติงานโดยละเอียดของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

เตรียมอุปกรณ์ในการทดลอง ณ สถานที่ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์พิษณุโลก

- โรงเรือนเลี้ยงไก่ เตรียมโรงเรือนกักกันสัตว์ โดยทำความสะอาดฆ่าเชื้อโรคทิ้งไว้อย่างน้อย 1 สัปดาห์ เตรียมพื้นที่สำหรับกกลูกไก่ให้เรียบร้อยนำไก่มาเลี้ยงในโรงเรือนกักสัตว์ เพื่อกักดูอาการของโรคต่าง ๆ ที่จะติดมากับไก่ดำ เป็นเวลาอย่างน้อย 3 สัปดาห์ เมื่อผ่านการตรวจชันสูตรโรคที่สำคัญตามเงื่อนไข จึงจะย้ายไก่เข้าโรงเรือนเพื่อเลี้ยงขุนแบบขังรวม ซึ่งเป็นโรงเรือนที่มีอยู่แล้วของศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์พิษณุโลก เตรียมรางน้ำรางอาหารให้เหมาะสม และพอเพียงกับความต้องการของไก่

- พันธุ์ไก่ดำ จัดซื้อพันธุ์ไก่ดำจากฟาร์มเครือข่ายสัตว์พันธุ์ดีของกรมปศุสัตว์ชนิดไก่ดำอายุ 1 วัน จำนวน 500 ตัว นำมาเลี้ยงกกในโรงเรือนกักกันที่เตรียมไว้อย่างน้อย 3 สัปดาห์ ต่อจากนั้นเมื่อผ่านการตรวจชันสูตรโรคจึงนำมาเลี้ยงในโรงเรือนที่เตรียมไว้ จนถึงอายุ 12 สัปดาห์

- อาหารไก่อดำ ระยะแรกให้อาหารไก่เล็ก (ไก่เนื้อ) จนถึงอายุ 4 สัปดาห์ หลังจากนั้นให้อาหารไกรุ่น (ไก่เนื้อ) จนถึงอายุ 12 สัปดาห์ ต่อจากนั้นให้อาหารไก่พันธุ์ (ไก่ไข่)

- กรงตับ เตรียมกรงตับเพื่อรองรับไก่หลังอายุ 12 สัปดาห์ โดยทำความสะอาด ฆ่าเชื้อโรคทิ้งไว้อย่างน้อย 1 สัปดาห์ เพื่อใช้ในการเลี้ยงไก่เพศเมีย 150 ตัว เพศผู้ 30 ตัว

- คัดเลือกไก่อดำเพศเมียที่มีลักษณะสีขนสีเหลืองทอง ลักษณะความดำของลักษณะภายนอก และมีน้ำหนักไม่น้อยกว่า 1.8 กิโลกรัมไว้เป็นแม่พันธุ์จำนวน 150 ตัว เพศผู้ที่มีสีสร้อยคอ สร้อยหลัง สร้อยปีกสีแดงแถมเหลือง ขนใต้คอ ใต้ท้อง และโคนขา สีแดงแถมเหลืองแถมดำ หางดำแถมน้ำตาล มีลักษณะความดำของลักษณะภายนอก และมีน้ำหนักตัวไม่น้อยกว่า 2.5 กิโลกรัม จำนวน 30 ตัว พร้อมติดเบอร์ที่ปีก ทำการเลี้ยงบนกรงตับ และขยายพันธุ์ต่อไปเพื่อเก็บข้อมูลผลผลิตเป็นรายตัวต่อไป

- เตรียมอุปกรณ์ผสมเทียม เมื่อไก่สาวเริ่มไข่ จะใช้น้ำเชื้อไก่เพศผู้ผสมพันธุ์โดยวิธีผสมเทียม โดยรีดน้ำเชื้อไก่อดำเพศผู้ ฉีดเข้าอวัยวะสืบพันธุ์เพศเมียอย่างน้อย สัปดาห์ละ 2 ครั้ง

สภาพการเลี้ยง

ไก่แรกเกิด นำมาเลี้ยงในที่กักลูกไก่อย่างน้อย 3 สัปดาห์ ระยะนี้ให้อาหารไก่เล็ก (ไก่เนื้อ) จนถึงอายุ 4 สัปดาห์ หลังจากนั้น เลี้ยงแบบขุนให้อาหารไกรุ่น (ไก่เนื้อ) เต็มที่จนถึงอายุ 12 สัปดาห์ หลังจากนั้นให้อาหารไก่พันธุ์ (ไก่ไข่) ระยะนี้ คัดเลือกแม่พันธุ์ พ่อพันธุ์ตามที่กำหนดขึ้นเลี้ยงบนกรงตับ หลังจากไก่เริ่มไข่ฟองแรกจะทำการเลี้ยงต่อจากนี้ไปอีก 1 ปี

การบันทึกข้อมูล

ข้อมูลการเลี้ยงไก่อดำประกอบด้วย

- น้ำหนักไก่แรกเกิด และชั่งน้ำหนักทุก 2 สัปดาห์ จนถึง 12 สัปดาห์

- อาหารที่ไกกินได้ทั้งหมดแต่ละระยะ

- บันทึกเกี่ยวกับสุขภาพ

- ไก่พันธุ์ที่เลี้ยงบนกรงตับ ติดเบอร์ไว้ที่ปีก บันทึกข้อมูลรายตัว เช่นน้ำหนักตัว อาหารที่กิน จำนวนไข่ อัตราการผสมติด ไข่เข้าฟัก ไข่ตู้เกิด ไข่ฟักออก

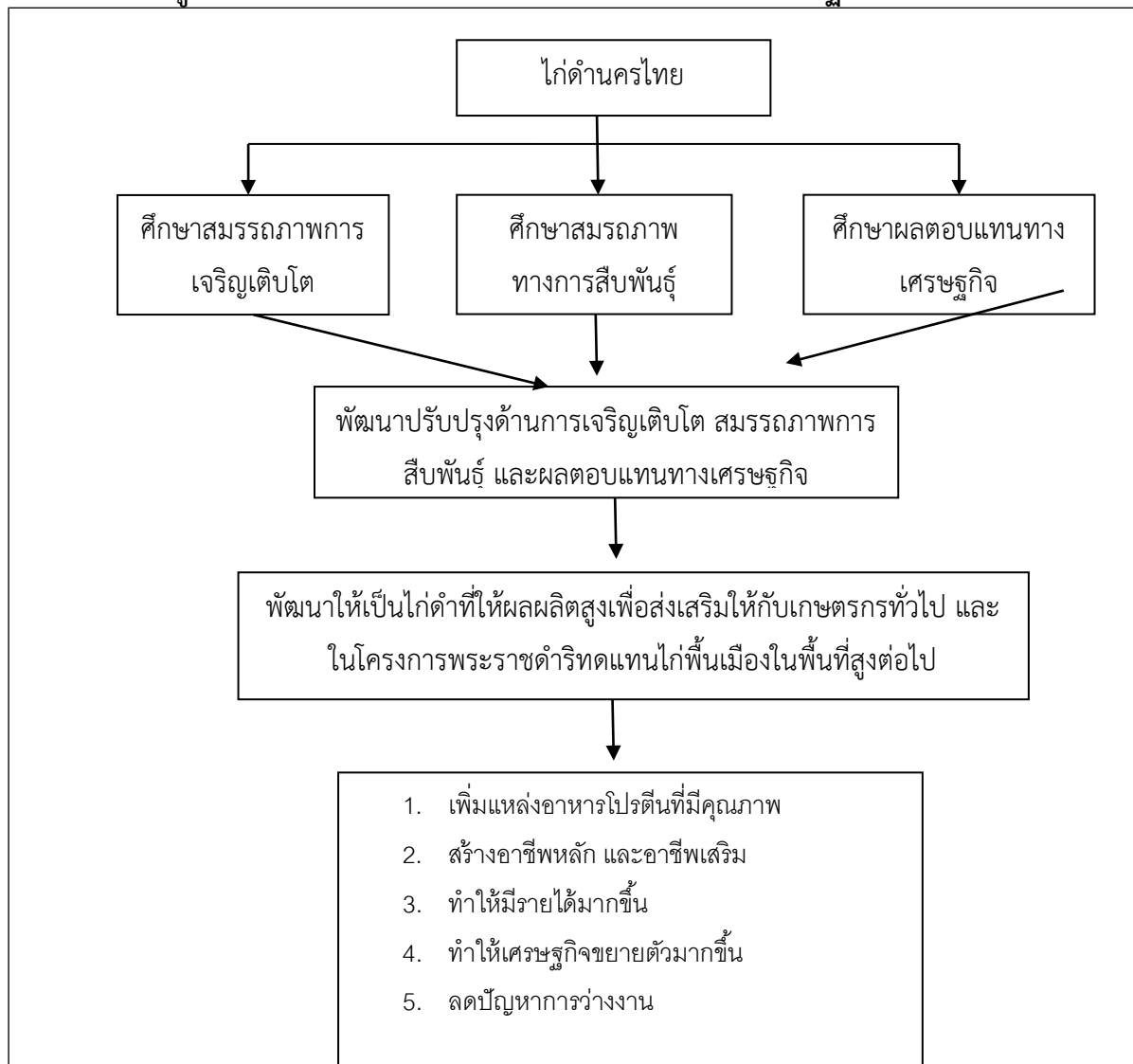
การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. บันทึกน้ำหนักไก่แรกเกิด โดยการชั่งน้ำหนักลูกไก่ทั้งหมด และหาค่าเฉลี่ยของน้ำหนักจากลูกไก่ทั้งหมด
2. บันทึกอาหารที่ให้ไก่ทุกวันตอนเช้า-บ่าย โดยชั่งอาหารอาหารทั้งหมดที่จะให้ไว้ เมื่อให้อาหารครบ 1 สัปดาห์ทำการชั่งอาหารที่เหลือ
3. ชั่งน้ำหนักไก่ทั้งหมด 2 สัปดาห์/1 ครั้ง และหาค่าเฉลี่ยของน้ำหนักจากลูกไก่ทั้งหมด สัปดาห์ที่ 12 ชั่งน้ำหนักไก่ทั้งหมด และเป็นระยะสิ้นสุดระยะขุน
4. หลังจาก 12 สัปดาห์ คัดเลือกไก่ที่จะใช้ทำพันธุ์เพศเมีย 150 ตัว เพศผู้ 30 ตัว ระยะนี้ติดเบอร์ไก่ที่ปีกทุกตัว เก็บข้อมูลเป็นรายตัว ชั่งน้ำหนักเดือนละ 1 ครั้ง และคัดไก่ที่ไม่ได้ลักษณะออกจำหน่ายเป็นไก่คัดออกตามระเบียบของกรมปศุสัตว์ต่อไป
5. บันทึกไก่ป่วย ไก่ตายทุกวัน
6. บันทึกราคาอาหารแต่ละชนิด การปรับเปลี่ยนอาหารเช่นไก่เล็ก ไกรุ่น ไก่พันธุ์ ทุกครั้งที่มีการปรับเปลี่ยนอาหาร
7. ชั่งน้ำหนักไก่เมื่อขึ้นกรงดับเมื่อให้ไข่ฟองแรกเป็นรายตัว
8. บันทึกอายุเมื่อให้ไข่ฟองแรก
9. บันทึกการให้ไข่เป็นรายตัว
10. บันทึกไข่เข้าฟัก ไข่ไม่มีเชื้อ ไข่เชื้อตาย ไข่ตายโคม และลูกเกิด
11. บันทึกการให้ไข่/แม่/ปี การให้ลูก/แม่/ปี

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลทางสมรรถภาพการเจริญเติบโต ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ และสมรรถภาพทางการสืบพันธุ์ใช้สถิติเชิงพรรณนา เช่นการแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของปัจจัยที่มีอิทธิพลด้วย t-test ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 และเปรียบเทียบเพื่อทดสอบความสัมพันธ์ด้วย Chi-Square (χ^2) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

7.แผนภูมิความเชื่อมโยงของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และขั้นตอนวิธีปฏิบัติงาน

[illegible]